

nis arce suspendit. Huic conformis est doctrina S. Bernardi : Est fructuosum, inquit, et negotiosum silentium; tacendo enim apud homines melius loquimur Deo; multae enim contemplationes sunt, quibus anima Deo, tacendo mirabiliter pascitur. *4. Ad dæmonis insidias, et insultus superandos* : Nam, ut Sanct. Climacus advertit, silentium cum prudentia, seu scientia conjunctum, non solum animam ab hostibus defendit, sed hostes nec accedere quidem propriis permittit. *5. Ad artem loquendi addiscendam*; id quod Salomon Eccles. c. III. indicavit; dum non ait : tempus loquendi, et tempus tacendi : sed *tempus tacendi, et tempus loquendi*, quia prius in silentio forma loquendi sumitur, quæ postmodum tempore loquendi in voce teneatur. Hinc et Ezechiel Propheta, antequam prædicationis officium sumeret, revelationum mysteria vidit, et Dominum audivit ad se loquentem verba hæc : *Fili hominis, omnes sermones meos, quos loquor ad te, assume in corde tuo, et auribus tuis audi, et vade, ingredere ad transmigrationem ad filios Israel, et loqueris ad eos*, etc. Propterea quicumque sapientiæ verba utiliter fari desiderat, in silentio prius discat intus, quod postmodum viva voce foris loquatur; Re quippe vera nullus scit fructuose loqui, qui ignorat prudenter tacere; taciturnitas namque bene loquendi principium est. Hugo de S. Vict. c. XVI, in *lit. Monast.*

Brevius hæc utilitas sic proponi potest, quod faciat tum ad devotionem conservandam, et augendam (nam ut S. Laurentius Justinus ait, libenter se infundit Verbum expectanti, et tacenti) tum ad virtutis studium, ac profectum promovendum (nam silentium, et preces maxima virtutum arma sunt, teste Thalassio) tum ad artem loquendi addiscendam (nam, secundum S. Laurentium Justinianum,) regula prima bene loquendi est, ut prius discat quisque tacere, quam loqui, tum ad disciplinam domesticam conservandam; (*In ligno vitæ cr. de orat. c. v, hom. II, de Annunt. cent. 1, 67.*) (ad quam P. Hieronymus Natalis Societ. Jesu Sacerdos introducendam primarium putabat esse instrumentum,) (*apud Rodr. p. 2. tr. II, c. vi*) tum ad scientias, et sapientiæ addiscendam, nam juxta S. Diadochum, silentium est Mater sapientissimorum cogitatum.

Secunditas : quia, ut impossibile est, teste B. Magdalena de Pazzis, ut anima religiosa, quæ non delectatur silentio, gustet res Dei,

(*Vita cap. XLIV.*) ita nemo aptior est ad divinas consolationes percipiendas, quam silentii custos, juxta illud Jeremie : *Sedebit solitarius, et tacebit, et levabit supra se.* (Thren. III, 18.) Id quod aliqui similitudine linguæ bovinæ probare conantur; ut enim hæc, quamdiu vivat in ore bovis, hispida, et gustui insuavis est, at ubi excocta, et dulci jusculo condita fuerit, non modicam gustui voluptatem creat; ita et humana lingua quamdiu mortificata non fuerit, mentem potius ingrata amaritudine, quam suavitate replet, secus vero si per silentium mortificata, et dulci charitatis divinæ brodio fuerit dulcorata.

Æquitas : Ut enim quo plures in aliqua civitate thesauri, aut incolæ præstantesperiuntur, tanto accuratius portæ custodiuntur; ita quanto quisque majoribus virtutibus, meritisque est præditus, tanto majorem linguæ custodiam, silentiique studium adhibere debet.

Dignitas : Quia ut lubricitas, et garrulitas linguæ hominem virtutibus inanem arguit; ita virum perfectum et qui etiam reliquas potentias velut fræno circumducere queat, lingua continens probat, teste Sanct. Jacobo; (Jac. III, 2.) Nam, teste S. Hieronymo, tanto hujusmodi libido mentes hominum invadit, ut etiam, qui procul ab aliis vitiis recesserunt, in istud tamen, quasi in extremum laqueum diaboli incidant. (S. Hieron. ad Cælan.) Unde Aristoteles interrogatus a quodam, quis arcanum sermonem retinere posset? respondit, qui carbonem quoque ignitum lingua retinere potest. Sed et Chion rogatus (sic legitur in Laertio) quid esset difficile? Arcanum, inquit, reticere; tanta est linguæ maxime volubilis incontinentia, cum alloqui videatur facilis, quam silere. Quanto ergo difficilior est hæc virtus, tanto etiam præstantior merito censetur.

MEDIA.

Familiaritas cum Deo; nam qui gaudet alloquio unius Principis, et cum eodem discurrit de negotiis alicujus momenti, vel etiam familiariter cum eo conversatur, ut aliis loqui, aut Principis alloquium declinare non audet; summa enim ea esset inurbanitas. Idem dici potest in casu nostro; qui Dei lumine præditus est, intelligitque quod orare est tractare cum suprema illa Majestate, quam adorant Dominationes, tremunt Pote-

states, is ad aliorum se non converteret colloquia. MANSI, *disc. IV, n. 2.*

Christi exemplum ob oculos habere; quod medium Guericus Abbas, postquam dixerat : Verbum æternum sub silentio se premit : converso ad Religiosos suos sermone, sic proponit : vobis tamen, fratres, istud silentium Verbi loquitur, vobis clamat, vobis utique disciplinam silentii commendat, *In silentio enim, et spe erit fortitudo vestra*, sicut Isaias promittit, qui cultum justitiæ silentium definiit : sicut namque puer ille conceptus in utero, ad maturitatem partus sub alto, et diuturno profecit silentio, sic spiritum hominis disciplina silentii nutrit, format, et roborat, et quanto occultus, tanto tutius, et salubrius incrementum præstat. Nescit homo animalis qui non percipit, quæ sunt spiritus Dei, quæ sit via spiritus, et quomodo compingatur ossa in ventre prægnantis; sed non est occultatum os meum a te, ait Sanctus Deo, quod fecisti mihi in oculo mentis sub secreto silentii. Sed nec a vobis occultatum est hoc mysterium, fratres mei, quorum experientia, et confessio testis mihi est, quomodo quietus, et modestus spiritus sub silentio roboretur, pinguescat, et floreat; quomodo e contrario per verba, velut quamdam paralytin, dissolvatur, et defluat, quomodo mareseat, et aridus decidat. Denique si in silentio fortitudo non esset, Salomon nequaquam dixisset : *Sicut urbs patens, et absque murorum ambitu, ita vir, qui non potest cohibere spiritum suum.* GUERICUS, t. III, de Annunt.

Affectuum moderatio; nam; ut recte Stoebæus advertit, continentia linguæ non exigua virtutis pars, rationi subijci, et morigera fieri non potest, nisi quis multo studio, cura, et industria pessimos effectus, qualis ira est, devicerit. STOEBEUS ser. XXXIII.

Amitias particulares devitare, ut quæ sunt magnum obstaculum taciturnitatis; nam hæc, ut recte S. Laurentius Justin. advertit, secum gerunt lethale venenum, et simplicium animas valido perditionis mucrone confodiunt. Semper hujusmodi discurrunt, semper similibus consortia queritant, in angulis, et latibulis silentii tempore, ut plurimum confabulari appetunt. Et post : Hic amor cum in corde imprudentis exortus radices mittere, ac pullulare cœperit, corporalem quærit dilecti præsentiam, cum eodem cohabitaret cum eodem loqui desiderat : sicut autem ex ipsis gaudet aspectu, ita absentia

contristatur. Solus vult cum eo, quem sensualiter diligit, loqui etc. S. LAUR. *Just. I. de discip. et pers. mon. c. XXII.*

Orationis studium : Nam ut bene advertit Rodr. (p. 2. tr. II, c. VI.) silentium est causa sanctæ contemplationis, ita et hæc vicissim est causa silentii, quemadmodum Moyses suo exemplo testatus est, dum dixit : Ex quo locutus es ad servum tuum, impediorior, et tardioris linguæ sum (EXOD. IV, 10) Nec enim, ut S. Laurentius Justinus ait, potest panem sæculi cupere, qui suavi gustu reficitur Salvatoris.

Examen particulare accuratum : Sic Frater Juniperus integrum sex mensium silentium a se impetravit, dum primo die proposuit non loqui ad honorem æterni Patris, et sic reliquis diebus ad honorem aliarum Personarum, et Sanctorum. (*In ligno vit. tr. de orat. c. v, Rodr. p. 1, tr. VII, c. VII.*)

Considerare, quod os sit consecratum Deo ad laudes ei dicendas. (RODR. p. 2, tr. II, c. XII.) Quod remedium suggestit S. Bernardus dicens : Inter sæculares nuge sunt : in ore Sacerdotis blasphemæ. Consecrasti os tuum Evangelio, talibus jam aperire illicitum : assuefacere sacrilegium est.

Ponderare frequenter commoda silentii : Nam studiosus silentii appropriat Deo, ipsique jugiter in abdito cordis assistens, illustratur ab eo, ut S. Climacus loquitur. (*Grad. XI.*) Et, ut Joannes de indagine pronuntiavit, per silentium prohibetur animus exire foras, et intus ire compellitur, seipsum bene intueri, considerare, et spiritualibus exercitiis proficere. L. I, de pers. ord. Carthus. c. XXIV.

Curiositatem audiendi tollere : Sic Joannes Abbas ex Cytico docuit dicens : Qui continere vult linguam, obstruat aures, ne multa audiat. Jo. EVIRAS, in *prat. c. CLXXXVII.*

Radice[m] garrulitatis evellere : Quam recte indicavit Thomas de Kempis, dum ait : Idcirco tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem consolari querimus et cor diversis cogitationibus fatigatum optamus relevare. Et multum libenter de his, quæ multum diligitur, vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui, et cogitare. L. I, c. x.

ASCETICA.

In primis natura hujus virtutis bene cognoscenda est, quæ non in eo consistit, ut nihil

quis loquatur, sed potius ut sciat, quando loquendum sit, et tacendum; uti recte S. Laurentius Justinianus advertit dicens: Silentii virtus hæc est, non semper tacere, sed illa sola, quæ loqui non licet. Hanc namque discretionis regulam multi ignorantes graviter delinquant. Quidam enim istorum extremo se restringunt silentio, et solum taciturnitatem virtutem esse putant. Tacent ut illa proferant iis, quibus prodesse valerent, et interdum necessaria proximis interrogantibus respondere negligunt. Regium silentii iter patefacit sanctus Propheta, cum dicit in Psalmo *Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea; non ut taceam, inquit, sed ut non delinquam.* (S. LAUR. JUST. c. xv, *dæmonas*.) Quæ omnia pulchrè confirmans S. Chrysostomus: Non est, inquit, omne silentium pulchrum, sed in solum, quod a mala abducit oratione, quod iusti a Deo precibus postulant, quemadmodum ipse quoque David dicens. *Pone, Domine, custodiam ori meo, et portam attentionis circa labia mea, ostendens autem, se orasse, silentium a dictis nefariis, statim subiunxit: Ne inclines cor meum in verba malitie.* S. CHRYS. in Ps. xxxv.

Bene cognoscere debet, quibus potissimum in locis spectatim observari silentium oportet, nimirum 1. In templo; nam Ecclesia est locus Angelorum, locus Archangelorum, regia cæli, cælum ipsum. Quemadmodum igitur, si cælum quisquam in angustum redactum illic inducat, etiam si patrem, etiam si fratrem videas, tamen præ stupore non alloquere, sic neque hic aliud quicquam quam sancta sonare deest. Num, et hic cælum dubitas? mensam istam vide, cujus gratia constituta sit, et quapropter cogita, quis hic sit progressurus: ante progressum certe horrebis. Juerit hunc impulsam consideratio reverentie, silentique ab Judæis in templo Jerosolymitano servati, quod nostrarum Ecclesiarum figura fuerat. (*Idem ho. xxxvi, in 1. Cor.*) De quo Aristæus: Silentium vero tantum inest, ut, cum septingenti fere ministrorum continenter adsint, et offerentium libamina multitudo ingens; ne unum quidem hominem in loco versari putes. Summa namque veneratione cuncta, et magna Dei pietate, perficiuntur. (ANIS. l. de lxx, inter. c. vii.) Hinc merito S. Ambrosius: An quidquam, ait, indignus est, quam oraacula divina circumstrepere, ne audiantur, ne credantur, ne revelentur; circumsonari

Sacramenta confusis vocibus, ut impediatur oratio pro salute deprompta omnium, cum Gentiles idolis suis, reverentiam tacendo deserunt? (S. AMBR. l. III, *de virg.*) Certe Cassianus de sui temporis monachis testatur, quod, cum solemnitates, quasi ipsi synaxes vocant, celebraturi conveniant, tantum a cunctis silentium præbeatur, ut, cum in unum tam numerosa fratrum multitudo conveniat, præter illum, qui consurgens Psalmum decantat in medio, nullus hominum penitus adesse credatur; ac præcipue cum consummatur oratio, in qua non sputum emittitur, non excretio obstrepit, non tossis intersonat, non oscitatio somnolenta dissatis malis, et hiantibus trahitur. Nulli gemitus, nulla suspiria, etiam astantes impeditura, promuntur: nulla vox præter vocem Sacerdotis preceem concludentis auditur. CASS. l. II, c. x.

2. *In Saeristia;* uti Synodus Trevirensis indicavit dicens: Dum Sacerdos Missam celebraturus se preparat, et in sacrario vestibus sacris induitur, summum ibi silentium omnes observent: ne quovis modo, vel causa celebrantis devotio interturbetur, et tremendum illud mysterium summa, qua fieri potest, devotione conficiatur. SYNODUS TREVIR.

3. *In Refectorio,* uti S. Isidorus monuit dicens: Tempore convalescentium fratrum omnes disciplinæ gerant silentium, Apostolo obtemperantes, qui dicit: *Cum silentio operantes suum panem manducent.* (S. ISIDOR. REG. c. ix. Certe de Essenis Josephus scribit: Velut in sanctum quoddam templum in coenaculum veniunt, quibus ibi cum silentio residentibus, pistora quidem panes ordine, unum autem vasculum ex uno pulmento singulis coquus apponit. JOSEPH. de Bello jud. lib. II, c. vii.)

4. *Ante focum, vel fornacem tempore hyemis;* nam, ut S. Bonaventura bene advertit, usitatum est hosti, homines ad prunas seducere; Dominum sprevit Rex Joachim, negavit Petrus. S. BONAV. p. 1, spec. p. 4, c. vi.

5. *Inter labores, aut ordinarias occupationes,* de quibus sic loquitur S. Laurentius Justin. In sanctis cogitationibus occupanda mens est, cum corporale fit opus, ut pariter cordis, et corporis gratum Altissimo offeratur hoicæustum. Quod si hoc fieri nequit, pronuntietur verbum edificationis, vel vocalis saltem non deseratur oratio, ut Domi-

nus dupliciter laudetur. Possunt etiam interdum, quamvis raro, cum communia fiunt exercitia, quædam humana, et jocosa proferri verba, pro propria, aut pro fratris sollevanda fragilitate, et deprimerenda tristitia. Paucorum enim est rigorem ubique servare silentii. S. LAUR. JUST. c. xxi, *de discip.*

Scire debet, quod silentium non modo voce, sed etiam strepitu, lædatur, uti recte Camaldulenses notarunt dicens: Quoniam vero silentium non solum loquendo frangitur, sed etiam, et magis aliquo sonitu, rumore, vel strepitu: ideo inviolabili observatione caveatur, ne umquam horis silentio deputatis aliquid in cella, vel extra cellam monachi, vel conversi in officinis quidquam operentur, quod sonitum aliquem, aut strepitum possit causare. Inde ortum aliqui putant silentiorum officium, non infimum in palatiis Imperatorum, quorum ministrorum munus erat curare, ne quies Principis, sive dormientis, sive comedentis, sive alia negotia tractantis, ulla ratione turbaretur. CAMALD. *consist.* c. XLII.

Bene apprehendere debet necessitatem, et utilitatem hujus virtutis. Et necessitas quidem ex eo oritur, quod cum homo ex una parte sit animal sociabile, ideoque vel ipsius naturæ instinctu incitetur ad mutuam confabulationem; ex altera vero parte ob vitiatam naturam non modice inelinetur ad vanam recreationem ex superfluis, aut vanis colloquiis capiendam, merito admodum cautus esse debeat, ne in ejusmodi vitium a lingua præcipitetur. Ob quam causam Salomon dixit: Omne aurum, et argentum conflandum, frenosque ori rectos faciendos per silentii custodiam; ut enim nullus equus etiam modestissimus, dum sessorem recipit, sine fræno dimittitur; ita, quantumcumque quis sibi prudens, et cautus videatur, semper silentii fræno opus habet. (NIGR. in reg. xxvi, com. n. 2.) Utilitatem vero cognosceret ex eo maxime, quod silentium merito ab Ascetis reputetur inter præcipua instrumenta tum perfectionis assequendæ, tum disciplinæ publicæ conservandæ, uti patet tum ex exemplo antiquorum Eremitarum, et testimonio Thomæ Kempensis dicentis: Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, et Deo in secreto vivere eligebant: tum ex Religiosorum Familiarum constitutionibus, quæ omnes præcipua cura præcipiunt, et urgent silentii observationem. L. I, c. II, § 1.

Pariter cognoscere debet causas potissimas,

cur silentium tam strictum semper fuerit requisitum ab omnibus tum sapientie, tum perfectionis magistris. Quam quidem geminam assignat S. Basilus. Prior est, ut hæc ratione loqui recte discamus, quæ ars ob tot circumstantias ad eam requisitas merito difficillima judicatur. Unde non perinde ut aliæ artes exercitando, sed abstinendo, discitur; quia, cum homo non sit assuetus tot circumstantiis, quæ ad istam artem requiruntur, sed temere effutire solet, quæ in mentem, et linguam veniunt, silentium, ut bene observat citatus S. Basilus, duo ad hunc finem commoda præstat, nempe, ut ad oblivionem ex desuetudine pariat, et ad ea, quæ recta sunt, discenda otium suppediet. (S. BASIL. in Reg. fumor.) Hinc recte S. Greg. dixit: Ille loqui veraciter novit, qui prius bene tacere didicerit. Posterior causa est, ut hæc ratione solitudini mentis assuescat, et ad majorem cum Deo, et Sanctis familiaritatem disponatur. (Hom. II, in Ezech.) Hinc recte pius Asceta: Si te subtraxeris, inquit, a superfluis locutionibus, et otiosis circuitionibus audiendis, invenies tempus sufficientes, et aptum pro bonis meditationibus insistendis. Lib. I, de imit. Christi c. xx, § 1.

Scire debet facilem, et efficacem praxim hæc virtute obtinenda: quæ quidem praxis in duobus præcipue capitibus consistit. 1. Ut post accuratam meditationem, qua commoda silentii observati, et damna violati, bene ponderentur, præmissam, firmissimum fiat decretum non loquendi, nisi cum necessitas, utilitas, et charitas requirit. 2. Ut studeat quisque quotidie in rerum spiritualium usu, et gustu proficere; per hoc quippe medium radix vitiosæ ad confabulandum inclinationis tollitur, et fit (ut S. Laurentius Justinianus prudenter advertit) ut, dum illo (scilicet Verbi Divini consortio) pascitur, terrenum pabulum non requiratur.

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Ex occasione thematis: *Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo.* (JOAN. II, 15.) potest garritutatis vitium, in templo maxime committi solitum, exagitari. 1. Itaque dicat concionator, sibi videri nunc denno contingere, quod tempore Christi contigit, ut magis in templo vendentes, et ementes (vanos scilicet rumores, et fabulas) quam orantes inveniantur; proinde, cum concionatori præcipue incumbat, ho-

norem Dei, templique reverentiam vindicare; facturum se funiculum, ex tribus offensibus, quibus ejusmodi blateratores Deum, proximum, et seipso offendunt, demonstrantis confecturum, eosdemque e templo ejectionum. 2. Ergo incipiat singulas offensas demonstrare, et in primis quidem ab offensa Dei faciat initium, ostendendo, quod gravem committant blasphemiam (uti S. Bernardus testatus est, dicens: Nugæ inter sæculares nugæ sunt, in ore Sacerdotis blasphemiam: quidni etiam in ore garris in templo; dum si non verbo, opere certe, quod plus est, Deum reverentia indignum ostendit sacrilegium (juxta eundem S. Bernardum, dicentem: Consecrasti os tuum Evangelio: talibus aperire illicitum, assuetacere, sacrilegium. Vere enim, et tales tempore ad sacra exercitia deputato abutuntur ad profanas confabulationes) idololatriam, dum abominaciones pessimas, ut Deus apud Ezechielem quæritur, faciunt, et loco Dei vanitates, quibus delectantur, et de quibus loquuntur, adorant. (c. viii, v. 7.) Deinde ostendatur, quantopere proximus offendatur, Angeli scilicet præsentés, et summam ex tali irreverentia displicentiam concipientes: Homines pii, quibus summum impedimentum orandi, et dolor ob talem irreverentiam creatur: Parvuli scandalizati, et similia facere discentes, juxta antiquum proverbium: *Wit die Alten sungeu, so piffelten die Jungen.* Denique etiam demonstrat, quantopere seipsum offendat, dum patitur jacturam favoris, et gratiæ divinæ, ut non dignetur Deus sacrificium nostrum aspicere: meriti, et benedictionis, quam Dominus orantibus largiri solet: Fama, dum ostendit nihil boni sibi inesse, ut S. Chrysostomus egregie probavit, dum ait: Si videro aliquem non amantem orandi studium, nec hujus rei fervida, vehementique cura teneri, continuo mihi palam fit, eum nihil egregiæ dotis in animo possidere.

Ex occasione thematis: *Homo sapiens tacebit usque ad tempus*: (Eccl. xx, 7.) explicari potest natura, et praxis silentii, eumque in finem dici, sicut histriones interdum seras ori dexteritate sua, agilitateque affigunt; ita etiam quivis suo ori seram appendere debeat, et quidem talem, quæ ex rotulis varias litteras continentibus constans, non nisi cum certa verba per conjunctionem litterarum prodent, reseratur; verba autem hæc non alia esse debere, quam quæ monachus qui-

dam januæ suæ adscripsit, necessitas, utilitas, charitas, ut ex eorum lectione meminere, numquam ex cella sua egredi; nisi cum una ex his causis ipsum impulerit. Ostendatur ergo 1. quomodo necessitas locutionem exigat, nempe quando Deus benedicens, peccata confilenda, nostræ necessitates explicanda etc. 2. Quando utilitas locutionem suadeat, nempe quando augmentum gloriæ divinæ, aut nostræ, vel alienæ salutis promotio notabilis speratur, aut officii nostri ratio, vel etiam rei familiaris incrementum, commercium cum aliis requirit. 3. Quando charitas ad silentium non observandum nos impellat, nempe quando instruere, corrigere, solari, adhortari, aut corrigere proximum ex charitatis fraternæ officio debemus, quæ omnia facile particularibus casibus, aut exemplis fusiis probari possunt.

Ex occasione thematis: *Bonum est prestolari cum silentio salutare Dei*: (Thom. iii, 26.) possunt ostendi, et explicari commoda silentii per aptitudinem ad finem triplicem viæ purgatiivæ, illuminatiivæ, et unitivæ, facile, perfecteque obtinendum. Et 1. quidem ostendatur: quam multa peccata vitentur per silentium, cum pleraque peccata a nobis in conversatione cum hominibus committi soleant: Quantum deinde etiam frænum injiciatur inordinatis passionibus per silentium, ut quæ non modice per mutua colloquia irritantur, id quod per passionem amoris, odii, gaudii, tristitiæ, iræ etc. demonstrari potest. 2. Quantopere conducat ad viam illuminatiivam, dum juxta SS. Patres inter præcipua instrumenta ad virtutes comparandas numeretur, id quod per virtutes humilitatis, modestiæ, castitatis, et similes confirmetur. 3. Quam specialiter conducat ad unionem cum Deo, et familiaritatem per exercitia spiritualia procurandam, cum silentium sit mater orationis, et optimum medium ad hoc, ut homo se super se elevet, sicut supra ex S. Scriptura et SS. Patribus ostensum est.

Ex occasione thematis: *Ubi verba sunt plurima, ibi frequenter est egestas*: (Prov. xiv, 21.) ostendatur damna silentii violati per varias egestates, quas garruli incurruunt. Nam 1. pati coguntur egestatem famæ; quia vix unquam homines judicant, eum egregias dotes possidere, quem garrulitati vident obnoxios; sciunt quippe, vasa, quo magis inania sunt, tanto sonantia magis

esse. 2. Egestatem etiam virtutum patiuntur: quia verum est Salomonis effatum: Vidisti hominem velocem ad loquendum? Stultitia magis speranda est, quam illius correptio, et profectus in virtutibus. 3. Egestatem pariter *caelestium consolatorum* incurruunt: quia Spiritus Sanctus auctor earum consolatorum cor quietum, et humile, ac tremens sermones Dei quærit. Hinc, et Christus orbem suo adventu consolaturus, sub noctis silentium continerent omnia, et nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus exiliens de celo a regalibus sedibus, durus debellator, in medium exterminii terram prosilivit. SAP. XVIII, 44.

Ex occasione thematis: *In multiloquio non deerit peccatum*: demonstretur, quam multis malis, et peccatis obnoxii sint silentii violatores. Nam 1. committunt plerumque peccatum *Vaniloqui*, de quo Christus dixit: Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. (MATT. XII, 30.) 2. Peccatum *Murmurationis* contra Deum et homines: cum, teste Thoma Kempensi, de iis plerumque libenter loquamur, quæ nobis adversaria sentimus, et per mutuas locutiones ab invicem consolari quærimus. (L. I, c. x, § 4.) 3. Peccatum *Detractionis*: cum experientia probet, nullos magis huic vitio obnoxios esse, quam garrulos: nec ullam colloquiis materiam aptiorem plerumque videri, quam alienos defectus, et vitia. 4. Peccatum *Levitatis*: cum ejusmodi homines communiter leves sint in moribus, atque adeo ex abundantia cordis os loquatur. 5. Peccatum *Jactantiæ*, quo nihil est usitatis in colloquiis, maxime apud eos, qui in humilitate non sunt fundati. Ab his autem omnibus et pluribus peccatis aliis, cum præclare silentium defendat, juxta Salomonem dicentem: Qui custodit os suum, custodit, animam suam: qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiat mala, id est, peccata; an non hoc solo titulo silentium singulari cura observandum erit? PROV. XII, 3.

Ex occasione thematis: *Tempus tacendi, tempus loquendi*: (Eccl. iii, 7.) ostendi potest, quibus potissimum temporibus tacendum sit. Nimirum 1. in templo: Hic quippe memorem esse oportet templi Salomonici, cum summo silentio ædificati, ita ut mal-leus, securis, et omne ferramentum non sint

audita. (III. Reg. vi, 7.) Item Christi vendentes, et ementes templo ejicientis: et tandem saluberrime adhortationis a S. Bernardo factæ: Parce Dei gloriæ, et parce alienæ conscientiæ, parce salutis propriæ etc. 2. Tempore, quo peccator consistit adversus nos, juxta exemplum Davidis: Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me. (Ps. xviii, 2.) sic enim ventus contradictionis altera janua, id est, ore, clausa, facilius quiescet. Consistit autem peccator adversum nos, quando in consortio impudica loquentium, detractorum, aut convitiantium, litantiumve versamur. 3. Quando Deus adversitatem immittit: Tunc enim iterum exemplum S. Davidis ob oculos habendum est, de seipso dicentis: Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti. (Ib. 10.) Si enim dum principes, dum medici aliquid circa nos statuunt, mox acquiescimus, et silemus, quanto magis, si sapientissimus, et nostri amantissimus Deus aliquid de nobis disponat, cum silentio acquiescendum erit? Certe Marianam diazam quoniam de frigore quærentem his solis verbis compevit Christus: Ego hoc frigus feci, et tu quæreris?

Ex occasione thematis: *Qui custodit os suum, custodit animam suam*: (Prov. xiii, 3.) comparari potest silentium janitori, diligentem custodiam oris velut januæ habenti: sicut ergo honoratiores domus plerumque januas domus clausas habent, aut certe janitorem apponunt ostio; ita et viri perfectionis studiosi silentium velut sedulum janitorem ori suo adjungunt, præcipue tamen ob tres causas. 1. Ne exeat devotionis fervor, et tepor in orationis studio succedat; constat, quippe nulla re magis, quam frequentibus colloquiis devotionis spiritum imminui. 2. Ne exeat virtus, et vitia subintrent; in multiloquio enim non deerit peccatum, et qui multis utitur verbis, lædit animam suam. Hinc nonnemo recte dixit: Quoties inter homines fui, minor homo redii. (L. I, vii, § 2.) 3. Ne exeat fama, et infamia subintret, nam, ut recte Thomas de Kempis advertit; sæpe accidit, ut persona ignota ex bona fama luceat, cujus tamen præsentia, et colloquio oculos intentantium, et colloquentium, audientiumque obfuscat.

ALII CONCEPTUS.

QUALITAS. — Observastine in Canticis labia sponsæ assimilari vitæ: Sicut vitæ coccinea labia tua. Richardus de S. Victore exponit Mysterium: Labia sponsæ, inquit, vitæ comparantur: quia sicut vitæ constringit erines, ne dissolute diffluant: ita devota anima labia sua ligat, et cohibet, ne mala, vel inutilia loquantur. Verum advertendum, sponsum non dixisse dumtaxat: sicut vitæ, sed adjunxisse, coccinea, alludendo ad charitatem, quæ exprimitur colore rubeo, quo voluit nobis simul indicare, quod silentium alienius animæ perfecta, virtuteque præditæ procedere debeat, ex motivo charitatis, non ex quadam causa politica: debeat habere pro objecto amorem Dei, et proximi, ad hoc ut sit actus virtutis, et meritum: ac propterea addit idem Richardus: Quæ vitæ coccinea dicitur, quia per coccinum charitas intelligitur, quo labia hæc ligantur. (RICHARDUS DE S. VICT., *th. c. IV. Cant.*) Huic nostro proposito inseruit quoque textus ille Apostoli ad Thessalonicenses: *Is autem qui ejusmodi sunt, denunciamus, et obsecramus in Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes suam panem manducant.* In Greco textu, loco dictionis hujus, *silentio*, legitur: *Cum quiete operantes, suam ipsorum panem edant.* Ex quo colligitur relatio, quæ est inter silentium, et pacem, et quietem.

Stobæi verba sunt: Aut dic aliquid silentio melius, aut sile. (STOBÆUS, s. XXXIV.) Pythagoras dicere solebat: Aut oportet silere, aut afferre meliora silentio. Aut silentium tempestivum, aut orationem utilem habeat.

Dion Philosophus dicere solebat, naturam probe egisse, quæ geminas aures, et linguam unicam nobis fabricavit: ut ad audiendum essemus, quam ad loquendum, promptiores. MANSI, d. IX, n. 51.

NECESSITAS. — Dixit quidam expertus: Quidquid boni tacendo colligo, hoc fere totum loquendo cum hominibus dispergo. Docet experientia, quod in domibus Religiosorum, in quibus regularis viget observantia, silentium excitet spiritum devotionis, virtutis, perfectionis, et edificationis: adeo ut quia nullus ibi strepitus, sed magna quies, et mentis reollectio advertitur, de iisdem verificari possit: *Vere Dominus est in loco isto, non est hic aliud nisi domus Dei et porta cæli.* Id., n. 6.

Consilium, quod D. Chrysostomus hac in

materia valde utili, et necessaria posteritati consecravit, fuit illud: Magis quam pupillam oculi, linguam tuam custodias. Equis ignorat, oculi pupillam obfuscare, et obtenebrari quocumque etiam minuto pulveris atomo? Ad eundem modum, inquit, et infert S. Doctor: Puritas animæ, et conscientia nostra unico solo verbo malitioso, aut malitiose prolato, maculari potest. Ad hæc notetur dictio illa: *Magis*, etenim si obscuretur oculi pupilla, deperditur lux corporalis: at si obtenebratur lux animæ, nempe gratia, amittitur æterna salus; Ecce quantum ignis quam magnam sylvam incendit. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, et inflammat rotam civitatis nostræ, inflammata a gehenna, ait S. Jacobus S. CHRYS. h. LI in *Math.*

Portatis, fratres mei, vobiscum, portatis clavem cellulæ, portate, et clavem lingue: Opponitis pessulum ostio, adhibete retinacula salubriter ori vestro. S. PÆTRUS DAM., ser. LXXIV.

ÆQUITAS. — Anima nostra superni Regis est sponsa, cui, accepto pignore Sancti Spiritus, signaculo fidei est desponsata. Maneat ergo in suis penetralibus virgo, non indecenter in publicum prodeat, non per oris limen egressa in supervacua se verba, ac secularia effundat, ne, si deviare eam sponsus a modesta suæ pudicitie gravitate conspexerit, quandoque objurget dicat: *Si ignoras te, O pulchra inter mulieres, egredere, et abi post vestigia gregum.* In cubiculo igitur suo, virginali more, resideat, oris ostium clausum teneat, et numquam, nisi quæ ad expectandum pertinent Sponsi celestis adventum, locutura procedat, sub umbra silentii se reprimat. *Idem.*

UTILITAS. — Quando Zacharias ab Angelo felix illud, faustumque recepit Evangelium, de nativitate Joannis Baptistæ, silentium simul eidem intimatum fuit: *Et ecce eris tacens, et non poteris loqui.* Et cur in summo gaudiorum apice bonus, et sanctus hic senex affligitur, privatur usu loquelæ, ac mutus efficitur? omnia in figura contingebant illis: Partus in locum edendus qualis erat? *Vocabis nomen ejus Joannem*, quod interpretatur Gratia, idest ad hanc assequendam optima dispositio silentium est. De quo S. Antoninus discurrit in hunc modum: Gratiam positive gignit, in cujus figuram Zacharias tacens, Joannem, qui interpretatur Gratia, genuit. MANSI, d. I, n. 1.

Multa jurgia cessare facit, qui tacet. Cuo conformiter proposito Drexelius facellam refert historiam: Mulier quædam confessario suo dolenter exponerat multa jurgia, et rixas, quas cum marito suo frequenter habebat, eo quod hic domum rediret semper ebrius, et quotiescumque ab ipsa reprehenderetur, toties ille majori accensus ira pessime ipsam tractaret. Confessarius tales excipiens querelas, pro remedio suggestit mulieri, ut aquam videlicet ex certo quodam fonte haustam tandiu in ore teneret, donec maritus, ebrius domum rediturus, obdormivisset. Obedivit illa: cumque aliquot vicibus eo remedio usa fuisset, bonum cessantis litis effectum, quem inde experiebatur, acceptum referebat virtuti talis aquæ, non reflectens se ad silentium, a quo procedebat. Quam oportune, et apposite ei dici poterat: *Qui dimittit aquam caput est jurgiorum.* Id., d. II, n. 6.

Notanda sunt verba illa Jer. Proph. c. VIII. *Ingrediamur civitatem munitam, et silicam ibi*: quæ comparatio inter silentium, et civitatem munitam? si dixisset: dormiamus sine periculo, sine timore vivamus, transire posset; at silicam, cum quo hoc concedat? In sensu mystico si intelligamus verba Prophetæ, alludit ad animam, quæ bene custodiat linguam; quamdiu hæc taciturna est, non est quod vereatur insidias, aut assultus antiqui adversarii, secura vivit, ac si munitam inhabitaret arcem. Celebre est illud Agathonis Abbatis exemplum in vitis Patrum. Tribus annis ille gestavit in ore lapillum, ut silentii, et custodiæ lingue acquireret habitum; quæro, cur in hunc effectum elegerit sibi lapidem potius, quam lignum, vitrum aut ferrum aliquod, vel plumbum, aut aliud quid simile? omnino mihi imaginor, et credo, eum alludere voluisse ad mysterium muri reprimentis hostis assultus, puta ad taciturnitatem, et silentium: quis ignorat, murum ædificari ex lapidibus? ergo si murus est, videlicet silentium, ædificamus, in se ipso sanctus ille senex dicere poterat. Id., d. VII, n. 4.

DIGNITAS. — Nihil tam cognatum sapientiæ, quam locis, et temporibus aptare sermones, personarum, quæ aderunt, æstimatione in medium vocata. MACROBIUS in *Satur.*

JUCUNDITAS. — Quidam frater interrogavit senem, usquequo servandum est silentium? Resp. senex: Usquequo interrogeris; in

imni enim loco, si taciturnus fueris, requiem possidebis. *Vita PP. in l. VII, xxxii.*

MISCELLANEA.

QUALITAS. — Seneca salubriter monet: Summa ergo summarum hæc est, tardiloquum te esse jubeo. *Epist. XI.*

Aut dic aliquid melius silentio, aut sile.

Expers periculi est premium silentii.

Dicebat olim Vetus Iambus.

Xenocrates, cum maledico sermone interesset, quasitus cur alius loquentibus ipse taceret? Resp. Quia dixisse me potentius aliquando, tacuisse numquam. VAL. MAX., l. VII.

Cleantes rogatus, an non jucundum esset confabulari cum amicis? cur ergo ipse assidue taceret? Resp. Jucundum quidem, sed quo jucundius est, eo magis oportet in hoc amicis concedere. STOBÆUS, s. de tacit.

Socrates admonerat discipulos suos, ut tria præcipue semper observarent, in animo prudentiam, in vultu verecundiam, in lingua silentium. MAX., s. XII.

Aut silentium tempestivum, aut orationem utilem habeas. Verba silentio, silentium tempestivitate claudas. STOBÆUS, s.

Cato adhuc puer, cum silentii causa carperetur: carpat, respondit, taciturnitatem, modo vitam probent. Et addidit: Tum demum abruptam hoc meum silentium, cum ea loqui potero, quæ sunt indigna silentio. PLUTARCHI. *op. Lang. in Polia.*

Epicletus in omni negotio nihil adeo prospiciendum dicebat, quam ut tutum, securumque sit, quod agitur. Est autem tutius, inquietat, tacere, quam loqui. *In Ench.*

Cum Careo loquaculus ab Isocrate oratore instrui cuperet: faciam, inquit, sed duplicem a te mercedem postulo, unam, ut loqui; alteram, ut tacere, te doceam. STOBÆUS.

Dæmon, qui omnes carnes Jobi consumpsit, integra tamen labia reliquit, ut pronam peccandi occasionem relinquere. Hinc ipse Job dixit: Pelli meæ, consumptis carnibus, adhesit os meum, et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes. Cap. XIX, 20.

Pythagoricum olim ænigma erat: hircinam in domum non suscipiendam, id est, garrulos, et verbosos sub eodem tecto non habendos, ut S. Hieronymus interpretatur. *In apol. ad v. Rus.*

Quod ostreis cancer facit, dum incante se aperientibus lapillum injicit, ut claudere se non possint; hoc diabolus loquacibus facit, dum scilicet per violationem silentii garrulitati assuescere eos facit, sicque efficit, ne deinceps os claudere amplius possint. PLUTARCH.

Nihil æque proderit, quam quiescere, et cum aliis minimum loqui, plurimum secum. SENECA. *Ep.* ciii.

Ænea turris omnibus silentium est :

Silentium rebus gerendis omnia est :
Utilior haud est ulla res silentio.

David tam multa arcana in secreta mansionis cognovisse dicitur, quia amicum Chusi, qui idem, ac silentium significat, habebat.

Secundum Thalassium, silentium, et preces maxima virtutum arma sunt, mentem enim simul purificant, ac perspicaciorem reddunt. (*Hom. II, de Annu. hom. cii.*) Juxta S. Gregorium Nazianzenum continentia, et castitatis est mater silentium.

Recte cecinit nonnemo Poeta :

Nobile lingua homum, si fari in tempore novit :
Nobile lingua malum, si fari in tempore nescit.
BARBORS.

Augustus Imperator ita filiam, et neptes instituit, ut nihil agerent, nihilque loquerentur, quod non in diurnos commentarios referri posset. SUETONIUS, *ap. Drex. in Phaetontis*, c. xli, § 4.

Omnis institutionis ratio, inquit Simplicius, eo refertur, ut et a rebus externis, et a brutis suis affectionibus, et a corpore ad seipsum animus avocetur, ut suo modo, eodemque perpetuo tenore vivat. Quam ad rem silentium plurimum confert. Ut enim sensus animum ipsos auscultantem ad exteriora effundit, cuius effusionis remedium est silentium. *Enchir. Epict.*

Tyrannus quidam Tryzus, ut occasiones conjurationum præcideret, vetuit lege, ne incolarum quisquam alteri, vel publice, vel privatim loqueretur. Igitur incolæ mutibus, et vultu animi sensa mutuo insinabant. Sed, et illud Rex ubi intellexit, cavet alia lege. Tum quidam, tyrannide nimia offensus acrius in forum progressus est; Ibi stans fervide lacrymatum est : quem multitudo

confluens secuta, in fletum publicum erapit. Quo intellecto, Tyrannus festinaturus, ut etiam illi prohiberet, cum suis stipularibus armatis advolaret ad sedandas lacrymas; cives a longe illo viso, eripientes arma militibus, Tyrannum interfecerunt. *ÆLIANUS*, l. XIV, xxii.

UTILITAS. — Papyrius prætextatus, patris in Senatum comes, a matre ad prodenda consilia sollicitatus, dixit : consultum in senatu esse, utrum videretur utilius reipublicæ, unusne vir duas uxores, an una duos viros habeat. Quo audito mater cum aliis matronis Romanis cum ad curiam lacrymabunda venisset, fides Papyrii ita enituit, ut ei soli liceret curiam intrare. *GELLIUS*, l. I, c. xxiii.

DIGNITAS. — Magna sapientia est temperatum silentium, et omni certe sermone longe præstantius. *PLUT.* in *opus.*

Recte dixit Salomon : Stultus quoque si tacuerit sapiens reputabitur, et cum compresserit labia sua intelligens. (*Prov. xvii, 28.*) Hinc Aleciatus quoque sic cecinit.

Cum tacet, haud quidquam differt sapientibus
[amens.]

Stultitia est index, linguaque, voxque sua.
Ergo premet labia, digitoque silentia signet,
Et sese Pharium vertat in Harpocratem.

Quidam a Pythagora quærens, quomodo inter sapientes discipulos computari posset? hoc ab eo responsum audivit : Serva silentium, donec necessarium tibi sit loqui. Si nihil dixeris, nisi quod bene scieris; si gesseris optima, et locutus fueris pauca. *PYTHAG.* in *suis præc.*

NECESSITAS. — Vetus antiquorum effatum erat : Non ulli tacuisse nocet, nocet esse locutum. *CATO*, l. II, *dist.* xii.

Hypocaustum calidum sine ostio, vas vinarium sine operculo, lingua sine silentio; nec illud calorem, nec istud odorem, neque hæc animi fervorem conservabit. *DREX.*, in *Ros.*, p. 1, c. III, § 6.

Abbas Sisoy dicebat : Crede, quia ecce triginta annos habeo, quod non deprecor Deum propter peccatum, sed orans hoc dico : Domine, protege me a lingua mea. Et usque nunc per singulos dies corruo per ipsam, et delinquo. *Vitæ PP.*, l. V, *libelli* IV, n. 59.

Dicente quodam Fratre : Desidero custodire cor meum : respondit Abbas Sisoy : Et quomodo possumus custodire cor nostrum,

si lingua nostra januam apertam habeat? *Ibid.*, l. XI, n. 27.

SECUNDITAS. — Angeronam silentii Deam ore obsignato repræsentarunt prisce, et in templo Voluptie, quæ delectationis, et gaudii Dea fuerat, collocarunt, ut tacite, significarent, eam, qui silere nosset, ingenti delectatione, ac voluptate profusum iri. *MACROB.*, l. I. *Satur.*

AXIOMATA.

Vetus Germanorum proverbium est : Duorum sapientior tacebit prius. *DREX.* in *Phaet.*, c. LXII, § 6.

Lædi, et silere, summa fortitudinis est. *Idem in Rosis*, p. 1.

Alium silere cum voles, prius sile. *SENECA* in *Hypolit.*

AUCTORES.

Alphonsus Rodrigu. de perfectione, p. 4, tr. 2, c. 4 et 5.

Nicolaus Lancizius opusc. 5, num. 46, et opusc. 9, c. 6, n. 135.

Julius Nigronus in reg. 26, communium Soc. Jesu.

Jeremias Drexelius in *Rosis*, p. 1, c. III.

B. Alb. Magnus in Paradiso animæ, c. xxxi.

Eusebius Nieremberg, in doctrina Ascetica 8, c. 1 et II.

Jacobus Alvarez, t. II, l. III, c. IX, § 13.

Josephus Mansi Bibl. mor. tr. 88.

TEMPLUM.

DEFINITIO. — Est locus sanctis operibus destinatus, scilicet orationum frequentationi, lectionum recitationi, divinæ laudis dedicationi : et veri sacrificii oblationi. (S. BOXAV. ser. 1, de *ded. Eccl.*) Quod confirmans S. Bernardus : quis, inquit, Ecclesiæ parietes sanctos dicere vaeat, quos manus sacratæ Pontificum tantis sanctificaverit mysteriis? Ex tunc quoque, et deinceps inibi lectionum resultare frequentia, sanctarum orationum devota murmurare susurria, sanctarum reliquiarum honorari beata presentia, sanctorum spirituum indefessa noscitur custodia vigilare. S. BERN. *ap. Mansi*, tr. xx, d. II, n. 1.

S. Carolus Borromæus finem Templorum fusius declarans sic loquitur : Quod si homi-

nes in actionibus, et negotiis mundanis non casualiter, aut modo fortuito agunt, sed per iudicium, et prudentiam se gubernantes, optime id, quod faciunt, considerant : sicut ut finem, ob quem ita faciunt, ut eam operi faciendo adhibeant diligentiam, et industriam, quam operis qualitas, et momentum requirit; quanto est rationabilis, quod, quando ad Ecclesias et stationes, et indulgentias (tantæ nimirum considerationis negotia) contenditis, bene consideretis, quid facturi sitis, aut quo fine illud facere debeatis? Ecclesiæ eo præcipue sine visitantur, frequentanturque Domini nostri, et sanctorum solemnitates, ut mysteria illarum solemnitatum colantur, et veneretur reliquia, ad participandam earum virtutem, et efficaciam, ut per illas ad sanctorum excitetur exempla, ut dies illi sanctificentur, ut Sanctis illis medianibus peccatorum veniam, aliasque a Deo gratias, obtineamus. Item Ecclesiæ eo sine frequentantur, et venerando, et tremendo altaris præcipue sine visitantur, et fructum mortis, et passionis Christi participemus; ut psalmodiam, et hymnos ad divinæ Majestatis laudem, et gloriam decantatos auscultemus; Ad Ecclesiam ideo acceditis, ut orationes vestras simul cum precibus totius Ecclesiæ Catholice a sacerdotibus oblati conjunctas divino conspectui presentetis; Ideo eo contenditis, ut sanctorum intercessionibus pro vobis procuretis; ut pro peccatis vestris misericordiam, a tribulationibus, et ærumnis mundi hujus liberationem, in necessitatibus vestris divini auxilii subsidium, contra tentationes victoriam, et pro virtutibus acquirendis gratiam postuletis. Quia igitur ratione possibile erit, quod ad fines hosce prædictos Ecclesiam aduenies, nullam prorsus detis operam, ut in ea reverenter, devote, silenter, in vobis metipsis recolletis, et ad omnia, quæ in illis fiunt, aut dicuntur, prompti, et parati, divinis officiis assistatis, et sequamini præceptum Sapientis, qui dicit : *Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei; reframando videlicet omnes tuos affectus, cavendoque, ne quidquam loquaris, aut committas, quod loci illius sanctitati repugnet.* *CAROLUS in act. med.*, p. 2, f. 10.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Unam petii a Domino, hæc requiram, ut inhabitem in domo Domini